

Ikääntyvien PERHEHOIDON TOIMINTAOHJE

KAAVIN KUNTA

Sisällys

1. PERHEHOITO	3
1.1 Perhehoidon tarkoitus ja tavoite	3
1.2 Perhehoidon järjestäminen ja vastuuhenkilöt.....	3
1.3. Ikäihmisten perhehoito	4
1.3.1 Ikäihmisten perhehoidon muodot.....	4
1.4. Ikäihmisten perhehoitoa säätelevä lainsäädäntö	4
2. PERHEHOIDON PROSESSIT	5
3. PERHEHOITAJAN JA PERHEKODIN HYVÄKSYMINEN	6
3.1 Perhehoitaja	6
3.2 Perhekoti	6
3.3 Perhekodin koko.....	7
4. PERHEHOIDON HOITO- JA PALVELUSUUNNITELMA	7
5. PERHEHOIDON TOIMEKSIANTOSOPIMUS	7
6. PERHEHOIDON PALKKIOT JA KORVAUKSET	8
6.1 Hoitopalkkio	9
6.2 Kulukorvaus	9
6.3 Käynnistämiskorvaus	10
6.4 Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta ja perhehoitajan vapaapäivät.....	10
6.4.1 Perhehoitajan vapaat ja maksettavat palkkiot ja kulukorvaukset vapaan ajalta.....	10
6.4.2 Perhehoitajalle maksettavat korvaukset perhehoitajan sairastuessa:	11
6.4.3 Perhehoitajalle maksettavat korvaukset, kun perhehoito keskeytyy perhehoitajasta riippumattomasta syystä.....	11
6.4.4 Perhehoitajalle maksettavat korvaukset erinäisissä poikkeustapauksissa	11
7. PERHEHOITAJAN ELÄKETURVA JA VAKUUTUKSET	12
8. PERHEHOITAJAN TUKI JA OHJAUS	12
8.1 Perhehoitajan valmennus, koulutus ja työnohjaus	12
8.2 Perhehoidon ohjaus- ja valvontakäynnit	12
9. PERHEHOITAJAN SIJOITETUN ASEMAN ASEMA	12
9.1 Hoito- ja palvelusuunnitelma	12
9.2 Perhehoidon asiakasmaksu ja asiakkaan käyttövarat.....	13
10. SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS	14
11. ASIAKIRJOJEN SAILYTTÄMINEN	14
12. TOIMINTAOHJEEN VOIMAANTULO	14

1. PERHEHOITO

Tämä Kaavin kunnan toimeksiantosuhteisen perhehoidon toiminta perustuu perhehoitoa koskeviin lakeihin ja tähän toimintaohjeeseen. Toimintaohje on hallinnollinen päätös ikäihmisten toimeksiantosuhteisen perhehoidon toteuttamiseksi. Perhehoidon toimintaohje palvelee perhehoidon kaikkia osapuolia: perhehoitoon tulevaa ikäihmistä, perhehoitajaa ja sijoitettavaa kuntaa/ kuntayhtymää.

1.1 Perhehoidon tarkoitus ja tavoite

Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon, hoivan tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan kodissa. Perhehoitajan koti on yksityiskoti. Perhehoito on tarkoitettu henkilöille, joille sen arvioidaan olevan ensisijainen hoitomuoto. Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus hoitoon perheessä ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuutta, sosiaalista kehitystään ja toimintakyvyn ylläpitoa. Perhehoitoon sijoitettu henkilö saa tarpeittensa mukaisen hoivan ja huolenpidon perheenjäsenenä.

1.2 Perhehoidon järjestäminen ja vastuuhenkilöt

Kaavin kunnassa ikääntyvien perhehoitoa toteutetaan toimeksiantosopimussuhteisena perhehoitona. Perhehoitajan ja Kaavin kunnan välisen toimeksiantosopimuksen tekemisestä vastaa sosiaalijohtaja tai vanhuspalveluiden palveluohjaaja. Toimeksiantosopimus tehdään yhteistyössä perhehoitajan kanssa.

Ikäihmisten perhehoito sijoittuu Kaavin kunnan organisaatiossa vanhuspalveluiden palvelualueelle.

Kaavin kunnassa ikääntyvien perhehoitoa tarjotaan pitkäaikais- ja lyhytaikaishoitomuotona. Lyhytaikaishoitomuotona tarjottava perhehoito on omaishoitajien tueksi tarjottavaa hoitoa. Palveluohjaaja toimii yhdyshenkilönä omaishoidon perheille ja kartoittaa perhehoidosta hyötyviä ja sitä tarvitsevia perheitä. Perhehoidon myöntäminen perustuu sosiaalihuoltolakiin ja sijoituspäätöksen perhehoitoon tekee kunta. Kunnan palveluohjaaja arvioi yhteistyössä sekä ikäihmisen ja hänen läheisten kanssa palveluntarpeen, jossa huomioidaan fyysinen, psyykinen, kognitiivinen ja sosiaalinen toimintakyky. Perhehoitopaikkaa valitessa on tärkeintä valita ikäihmisen ja hänen läheistensä tarpeita vastaava perhekoti. Perhehoitoon sijoitettavalle kirjataan hoito- ja palvelusuunnitelmaan yksilölliset toiveet, tavoitteet ja keinot hyvän hoidon onnistumiseksi. Suunnitelman tekoon osallistuvat ikäihminen, hänen läheisensä, perhehoitaja sekä palveluohjaaja. Suunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa, vähintään kerran vuodessa.

Palveluohjaaja laatii perhehoitajille toimeksiantosopimuksen kun yhteistyö ikäihmisen/ omaishoitajaperheen kanssa alkaa. Kotihoidon henkilöstö ja palveluohjaaja ovat perhehoitajien käytettävissä perhehoitoon liittyvissä kysymyksissä; käytännön asioiden ohjaus ja tuki sekä ongelmatilanteet. Perhehoitajille pyritään järjestämään vertaistukitoimintaa. Perhehoitajat kutsutaan kunnan järjestämiin yhteisiin ikäihmisille ja heidän omaisilleen/hoitajilleen tarkoitettuihin tilaisuuksiin ja tapahtumiin.

Perhehoidon vastuuhenkilön tehtävät:

Perhehoidon vastuuhenkilönä Kaavin kunnassa toimii palveluohjaaja sekä sosiaalihoitaja.

Tehtävät:

- valvoo perhehoitoa yhteistyössä sosiaalihoitajan kanssa
- suunnittelee ja järjestää perhehoitajien rekrytoinnin
- tekee arviokotikäynnit
- tekee toimeksiantosopimukset ja valmistelee perhehoitoon sijoituksen
- laatii asiakkaalle perhehoidon hoito- ja palvelusuunnitelmaan
- järjestää perhehoidon asiakkaiden tilapäishoidon perhehoitajan vapaiden aikana
- toimii perhehoidon yhdyshenkilönä ja ylläpitää perhehoitajien rekisteriä
- tiedottaa perhehoidon ajankohtaisista asioista perhehoitajille
- seuraa ja arvioi perhehoitoa yhteistyössä perhehoitajan kanssa
- seuraa ikäihmisten perhehoidon talousarviota suunnitellusti
- tekee yhteistyötä Perhehoitoliiton kanssa

1.3. Ikäihmisten perhehoito

Perhehoito on turvallista ja välittävää hoivaa ja huolenpitoa. Perhehoito on ikäihmisen voimavaroista ja tarpeista lähtevää, perustuen ikäihmisen ja hänen läheistensä kanssa yhdessä laadittuun hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Perhehoito sopii, kun ikäihmisen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä heikentävät muistiin vaikuttava sairaus, iän tuoma hauraus tai turvattomuuden tunne. Perhehoito on yksi vaihtoehto ikäihmisten palvelujen kokonaisuudessa. Jatkuva perhehoito tulee kysymykseen silloin, kun ikäihminen ei selviydy kotona omais- tai kotihoidon turvin, mutta ei tarvitse säännöllisesti ympärivuorokautista valvontaa, ohjausta ja hoivaa.

1.3.1 Ikäihmisten perhehoidon muodot

Perhehoito perustuu yksilöllisiin asiakas-, hoito- ja palvelusuunnitelmiin ja se voi olla jatkuvaa tai lyhytaikaista.

Pitkäaikainen perhehoito on toistaiseksi voimassa olevaa perhehoitoa. Jatkuvaksi perhehoidoksi hoito katsotaan silloin kun perhehoidon kesto on enemmän kuin 14 vrk/kk.

Lyhytaikainen perhehoito on määräaikaista perhehoitoa. Se voi olla ennakkoon tiedettyä tai äkilliseen tarpeeseen perustuvaa, ja kestoltaan alle 14 vrk/kk.

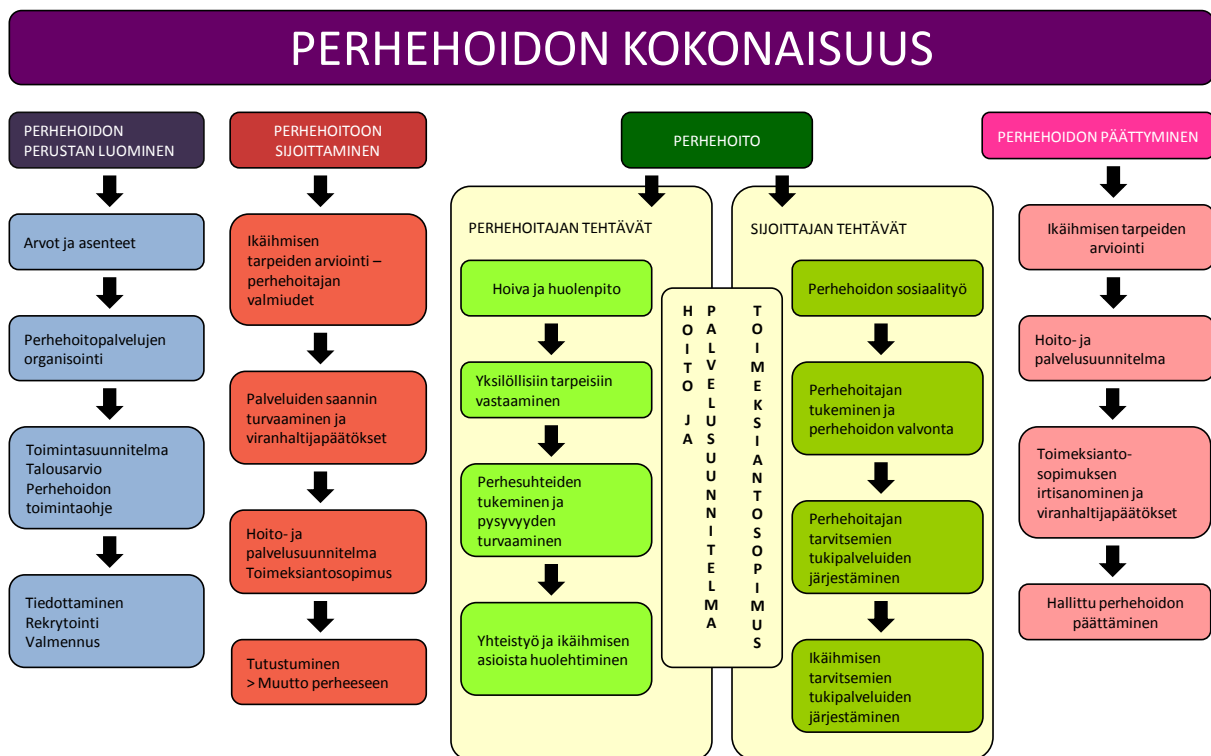
Osavuorokautinen perhehoito voi olla osa-aikaista päivä- tai yöhoitoa. Se voi olla kertaluonteista tai toistuvaa jaksottaista perhehoitoa, joka on kestoltaan alle 12 tuntia/vrk.

1.4. Ikäihmisten perhehoitoa säätelevä lainsäädäntö

Tämä toimintaohje perustuu perhehoitoa ohjaaviin ja määrittäviin lakeihin ja asetuksiin, joita ovat mm:

- Perhehoitajalaki (312/92) ja –asetus
- Sosiaalihuoltolaki (710/82) ja –asetus (419/92)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/00)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/92) ja asetus (912/92)
- Tapaturmavakuutuslaki (608/48)
- Hallintolaki (434/03)
- Kotikuntalaki (201/94)
- Laki kehitysvammaisten erityishuollosta
- Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista
- Mielenterveyslaki
- Hallintolain käyttölaki
- Tietosuojalaki (516/04)
- Kunnallinen eläkelaki (549/03)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/07)
- Henkilötietolaki (523/99)

2. PERHEHOIDON PROSESSIT

PERHEHOITOPALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN, TUOTTAMINEN JA TOTEUTTAMINEN
LAIT, ASETUKSET JA OHJEISTUKSET

3. PERHEHOITAJAN JA PERHEKODIN HYVÄKSYMINEN

3.1 Perhehoitaja

Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka hoidon järjestämisestä vastaavan kunnan/kuntayhtymän kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa kodissaan sosiaalihuoltolain mukaista perhehoitoa (Sosiaalihuoltolaki 710/82.).

Kaavin kunta hyväksyy perhehoitajan ja perhekodin sekä valvoo perhehoitoa.

Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa. Perhehoitajan terveydentila tulee olla riittävä ja hänellä tulee olla tehtävän vaatimat valmiudet ja voimavarat. Pitkäaikaiselta perhehoitajalta pyydetään lääkärinlausunto terveydentilasta. Perhekodissa hoidossa olevien määrä vaikuttaa perhehoitajalta edellytettävään koulutukseen. Perhehoitajana voi toimia parisuhteessa elävä tai yksinasuva henkilö.

Perhehoitajalta edellytetään ennakkovalmennus. Kaavin kunta vastaa perhehoitajan ennakkovalmennuksen järjestämisestä. Kunta organisoii alueellisessa yhteistyössä perhehoidon valmennuksen. Valmennuksen tarkoituksena on taata jokaiselle ikäihmiselle tasevertainen mahdollisuus päästä hyvin valmentautuneeseen perheeseen, antaa ikäihmisten perhehoitajuutta harkitseville perheille mahdollisuus saada ennalta riittävästi tietoa tehtävästä, jotta he voivat tehdä tietoon perustuvan päätöksen ikäihmisten perhehoitajaksi ryhtymisestä. Lisäksi valmennuksen tavoitteena on taata ikäihmiselle hyvä hoito ja huolenpito niin, että perhehoitajalla on riittävästi tietoja ja taitoja vastata ikäihmisen yksilöllisiin tarpeisiin ja tehdä yhteistyötä ikäihmistä koskevissa asioissa muiden ihmisten kanssa. Valmennus auttaa tekemään tietoisin päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä ja antaa valmiuksia ryhtyä perhehoitajaksi.

Ikäihmisiä hoitavalta perhehoitajalla tulee olla valmius

- pitää huolta ikäihmisen hyvinvoinnista
- auttaa ja tukea ikäihmistä hänen omien voimavarojensa hyödyntämisessä ja toimintakyvyn ylläpitämisessä
- mahdollistaa ja tukea ikäihmisen ja hänen läheistensä yhteydenpitoa
- tehdä yhteistyötä ikäihmisen asioissa
- sitoutua perhehoitajan tehtävään

3.2 Perhekoti

Perhekodilla tarkoitetaan Kaavin kunnan hyväksymää sosiaalihuoltolaissa tarkoitettua yksityiskotia, jossa annetaan perhehoitoa. Kodin tulee olla olosuhteiltaan siellä annettavalle perhehoidolle sopiva. Perhekodin hyväksymiseen osallistuvat *kunnan hallintosäännön mukaiset tahot, kuten palo- ja pelastustoimi jne. kunnan käytäntöjen mukaan.*

Perhehoito on koko perheen asia ja se vaatii käytännössä kaikkien perheenjäsenten hyväksymisen. Perhekodin muiden jäsenten tulee hyväksyä perhehoitoon tuleva henkilö tasavertaisena perheen jäsenenä. Perheenjäsenten välisten ihmissuhteiden tulee olla kunnossa ja perheen talouden vakaa. Perhekodin tulee olla myös rakenteiltaan ja tiloiltaan siellä annettavalle perhehoidolle sopiva. Yh-

teisten tilojen lisäksi perhehoitoon sijoitetulle henkilölle on oltava oma tila, mieluiten oma huone. Perhehoidettavalla on halutessaan, mahdollisuus kalustaa ja sisustaa oma huoneensa. Perhehoidettavan käytössä ovat kaikki kodin yhteiset tilat. Kodin soveltuvuus perhekodiksi selvitetään alustavasti ennakovalmennuksen yhteydessä.

3.3 Perhekodin koko

Perhekodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää (4) henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset tai muut erityistä huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuna, jollei kyse ole hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille. Perhehoitajalta ei tällöin edellytetä erityistä koulutusta. (Perhehoitajalaki 1992/312)

Lain mukaan toimeksiantosopimussuhteisessa perhehoidossa voidaan hoitaa samanaikaisesti enintään seitsemää (7) henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta ja muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista toisella on tehtävään soveltuva ammatillinen sosiaali- ja terveystieteiden koulutus ja riittävä kokemus hoito- tai kasvatustehtävistä. (Perhehoitajalaki 1992/312). Soveltuvaksi tutkinnoksi katsotaan vähintään sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto (nykyinen toisen asteen tutkinto tai entinen kouluasteen tutkinto).

Erityisistä syistä voidaan samanaikaisesti hoidettavien henkilöiden enimmäismäärästä poiketa. Erityisenä tilanteena pidetään tilannetta, jos kyse on hoidon antamisesta perhehoitoon tuleville sisaruksille tai muille saman perheen jäsenille (esim. avo- tai aviopari). Enimmäismäärästä voidaan poiketa myös, jos hoidossa on samanaikaisesti vain täysi-ikäisiä henkilöitä ja heidän toimintakykynsä ja keskinäinen kanssakäymisensä mahdollistavat ylityksen. (Sosiaalihuoltolaki)

4. PERHEHOIDON HOITO- JA PALVELUSUUNNITELMA

Perhehoidossa olevalle ikäihmiselle tehdään hoito- ja palvelusuunnitelma. Omaishoidontuen piiriin kuuluville perhehoidossa oleville asiakkaille kirjataan jo voimassa olevaan omaishoidontuen hoito- ja palvelusuunnitelmaan perhehoitojaksolle laaditut yhteiset tavoitteet. Hoito- ja palvelusuunnitelmassa on mainittava myös lyhytaikaisen perhehoidon hoitojaksosuunnitelma /hoitojakson ajankohta. Suunnitelman tekoon osallistuvat ikäihminen, hänen läheisensä, perhehoitaja sekä kunnan ikäihmisten perhehoidosta vastaava viranhaltija. Suunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa, vähintään kerran vuodessa.

5. PERHEHOIDON TOIMEKSIANTOSOPIMUS

Toimeksiantosopimus on asiakirja, jossa perhehoitaja ja sijoittaja kunta/kuntayhtymä sopivat hoitosuhteeseen liittyvät molemminpuoliset oikeudet ja velvollisuudet. Toimeksiantosopimus tehdään jokaisesta perhehoitoon tulevasta henkilöstä erikseen. Toimeksiantosopimus tehdään tois- taiseksi voimassa olevaksi (jatkuva perhehoito) tai määräaikaiseksi (lyhytaikainen tai määräaikainen perhehoito). Sopimus tarkistetaan tilanteen muuttuessa ja sitä ei voi muuttaa yksipuolisesti. Tarkistamisesta käydään neuvottelu, kun toinen osapuoli sitä vaatii. Toimeksiantosopimus tehdään ennen perhehoidon alkamista. (Perhehoitajalaki 1992/312.)

Toimeksiantosopimuksen sisältö:

1. Sopijaosapuolet
2. Perhehoidossa oleva henkilö
3. Palkkion saaja
4. Perhehoitajalle maksettava hoitopalkkio, kulukorvaus sekä hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksaminen vapaan ajalta ja perhehoidon keskeytyessä
5. Käynnistämiskorvaus ja sen mahdollinen takaisinperintä
6. Perhehoidossa olevan henkilön yksilöllisistä tarpeista johtuva erityisten kustannusten korvaaminen
7. Perhehoitajan oikeus vapaaseen, vapaapäivien toteuttaminen, hoidettavien hoidon järjestäminen, hoitopalkkion ja kustannusten korvaaminen vapaan ajalta
8. Sopimuksen kestoaika
9. Perhehoitajalle annettava valmennus, työnohjaus, täydennyskoulutus sekä niiden toteuttaminen
10. Perhehoidossa olevalle henkilölle kuukausittain maksettavat käyttövarat ja edunvalvonta
11. Perhehoitajan vaitiolovelvollisuus ja tarvittavien tietojen antaminen/saaminen perhehoidossa olevasta
12. Perhehoitajan ja hoidettavan vakuuttaminen
13. Tarvittavat muut asiat
14. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen
15. Allekirjoitukset

Sopimuksen allekirjoittavat molemmat puolisot, jos he molemmat vastaavat perhehoitoon sijoitetujen hyvinvoinnista. Toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole Työsopimuslain (2001/55) 1 luvun 1§:ssä tarkoitetussa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään. (Työsopimuslaki 2001/55.)

Toimeksiantosopimukseen liitetään hoito- ja palvelusuunnitelma. Toimeksiantosopimus tarkistetaan hoidon kestoa tai sisältöä koskevien pysyvien muutosten vuoksi tai muutoin tarvittaessa.

Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, voidaan toimeksiantosopimus irtisanoa päätymään irtisanomisesta seuraavan kahden kuukauden kuluttua. (Perhehoitajalaki 1992/312.)

Jos perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, hoidon järjestämisestä vastaavan kunnan/kuntayhtymän tulee pyrkiä saamaan aikaan korjaus. Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi.

6. PERHEHOIDON PALKKIOT JA KORVAUKSET

Perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkiota ja kulukorvausta. Lisäksi perhehoitajalle voidaan maksaa käynnistämiskorvausta. Perhehoitajain (312/1992) 2§ mukaan perhehoitajalla on oikeus siten

kuin asetuksella tarkemmin säädetään saada hoidosta palkkiota. Palkkion määrä perustuu hoitoon käytettävään aikaan ja hoidon vaativuuteen. Asetuksella säädetään palkkion suuruudesta sekä tarkemmista perusteista palkkion määrittämiseksi. Lyhytaikaisen, jossa hoitoaika on > 12h/vuorokausi, perhehoidon hoitopalkkion vähimmäismäärä on 45,00 euroa vuorokaudelta. Ikäihmisten lyhytaikaista ja osavuorokautista perhehoitoa suunnataan ensisijaisesti omaishoidontuen asiakkaiden lakisääteisiin vapaapäiviin. Osavuorokautisen, jossa hoitoaika on < 12h päivä- tai yöhoitona, perhehoidon hoitopalkkion vähimmäismäärä on 30,00 euroa vuorokaudessa. Kunnat voivat maksaa vähimmäismäärää suurempia hoitopalkkioita.

Kaavin kunnan perusturvalautakunta päättää perhehoidon maksut ja tasokorotukset.

6.1 Hoitopalkkio

Perhehoitajalaki (1992) oikeuttaa perhehoitajan saamaan vähintään laissa määritellyn perushoitopalkkion. Hoitopalkkiota maksetaan perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa on 1.1.2011 alkaen 668,13 €/kk. Hoitopalkkion määrää tarkistetaan kalenterivuositain Työntekijän eläkelain (395/06) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Viranhaltija voi erityisharkinnallaan korottaa hoidon vaativuudesta johtuen palkkioluokkaa.

6.2 Kulukorvaus

Kaavin kunnan voimassa olevat kulukorvaukset:

Ikäihmisten pitkäkestoinen perhehoito: vähintään 401,87 €/kk

Ikäihmisten lyhytkestoinen perhehoito: 20 €/vrk

Perhehoitajalaki (1992) oikeuttaa perhehoitajan saamaan vähintään laissa määritellyn minimi kulukorvauksen, joka on 1.1.2013 alkaen 401,87 €/kk/hlö. Kulukorvauksen määrää tarkistetaan kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti.

Kulukorvaus on perhehoitajalle veron alaista tuloa, jonka voi verotuksessa ilmoittaa verovähennyuskelpoisena tulonhankkimiskuluna.

Perhehoitajalle maksettava kulukorvaus pitää sisällään asumisen perhehoitokodissa ja asunnon käytöstä aiheutuvat menot (jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kodin kiinteistön korjaus, kodin puhtaanapito ja irtaimiston kuluminen), päivittäiset ravintomenot perhehoitokodissa, tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset (kuten laastarit ja särkylääkkeet), joita ei muun lainsäädännön nojalla korvata, perhehoidossa yhteiskäytössä olevat ihon- ja hiustenpesuaineet, asiakkaan vaatteiden ja liinavaatteiden pyykkihuolto sekä perhehoidosta perhehoitajalle aiheutuneet puhelinkulut. Kulukorvauksen tarkoituksena on korvata perhehoidossa olevan henkilön ravinnosta, asumisesta, virkistys- ja harrastustoiminnasta, henkilökohtaisista tarpeista ja muusta elatuksesta aiheutuvat tavanomaiset, jatkuvaluonteiset menot. Tiedossa olevista erityiskuluista sovitaan erikseen. Korvaus sisältää myös ne tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset, joita ei muun lainsäädännön nojalla korvata.

6.3 Käynnistämiskorvaus

Perhehoitajalain (312/1992) mukaan uutta pitkäaikaista perhesijoitusta käynnistäessä perhehoitajalle maksetaan käynnistämistä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista käynnistämiskorvausta. Käynnistämiskorvauksella on tarkoitus kattaa sijoitusvaiheessa hoidon ja perhekodin käynnistämisen kannalta välttämättömät uuden perhehoidossa olevan henkilön henkilökohtaiset ja yhteiseen talouteen liittyvät hankinnat.

Korvattavia kohteita voivat olla mm. asuntoon kohdistuvat välttämättömät pienet korjaus- ja muutostyöt, kalustaminen, vuodevaatteet, harrastusvälineet. Käynnistämiskorvausta voidaan käyttää myös perhehoitajien ennakkovalmennuksen osallistumismaksujen korvaamiseen.

Käynnistämiskorvauksesta sovitaan toimeksiantosopimuksessa ja hankinnoista sovitaan perhehoidon vastuuhenkilön kanssa. Käynnistämiskorvausta voidaan käyttää kahden vuoden kuluessa perhesijoituksen tapahduttua.

Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää silloin, kun korvausta ei voi saada muun lainsäädännön nojalla esim. vammaisen tarvitsemat asunnon muutostyöt tai apuvälineet tulee ensisijaisesti hankkia vammaispalveluna tai lääkinnällisenä kuntoutuksena.

Kulukorvauksena tehdyt hankinnat ovat kunnan omaisuutta. Poistoaika on 4 vuotta niin, että kunnakin vuonna poistuu neljäsosa (25 %) hankinnan arvosta. Mikäli perhehoito lakkaa aiemmin, voidaan sopia kunnan hankintatoimen kanssa osan takaisinmaksusta esim. pyytää perhehoitajalta ostotarjous tai esim. välineiden luovuttamisesta kunnalle. Näihin hankintoihin eivät kuulu kulutus-tavarat, joiden käyttöikä on 3 – 5 vuotta.

Lyhytaikaisessa ja osavuorokautisessa perhehoidossa käynnistämiskorvausta ei makseta.

Käynnistämiskorvauksen enimmäismäärä on 1.1.2013 lukien 2854,02 € perhehoidossa olevaa henkilöä kohti. Käynnistämiskorvauksen määrää tarkistetaan kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti (Perhehoitajalaki 312/92)

6.4 Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta ja perhehoitajan vapaapäivät

6.4.1 Perhehoitajan vapaat ja maksettavat palkkiot ja kulukorvaukset vapaan ajalta

Perhehoitajalain (312/1992) 6§ mukaan perhehoitajalle tulee järjestää mahdollisuus vapaaseen, jonka pituus on yksi arkipäivä kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vuorokautta perhehoitajana, jolle toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu. Perhehoidossa olevien asiakkaiden määrä ei vaikuta kertyneiden vapaiden määrään. Perhehoitajan oikeus vapaaseen lasketaan kalenterivuositain, vapaakausi alkaa 1.1. ja päättyy 31.12, ellei toisin sovita. Palkkion maksamisesta perhehoitajan vapaan ajalta sovitaan toimeksiantosopimuksessa.

Kunnan/kuntayhtymän on huolehdittava tai avustettava perhehoidossa olevan henkilön hoidon tarkoituksenmukaisessa järjestämisessä perhehoitajan vapaan ajaksi (Perhehoitajalaki 1992). Kun-

ta voi järjestää hoidon järjestämällä perhekotiin sijaishoitajan, sijoittamalla hoidossa olevan henkilön muuhun hoitoon esim. toiseen perhekotiin tai muuhun hoitoyksikköön. Mikäli perhehoitaja järjestää itse perhehoidossa olevien henkilöiden hoidon vapaan ajaksi, kunta avustaa järjestämisessä maksamalla 133,00 € hoitopalkkion kuukaudessa.

Vapaita voi halutessaan kerätä ja pitää ne yhtäjaksoisesti. Vapaat on kuitenkin pidettävä kuluvan kalenterivuoden aikana, lukuun ottamatta joulukuulta kertynyttä oikeutta vapaaseen, joka voidaan käyttää seuraavan tammikuun loppuun mennessä. Perhehoitajalla on vastuu siitä, että hän käyttää oikeutensa vapaaseen. Perhehoitajan tulee aina sopia kunnan perhehoidon vastuuhenkilön kanssa hyvissä ajoin vapaiden toteuttamisesta.

6.4.2 Perhehoitajalle maksettavat korvaukset perhehoitajan sairastuessa:

Perhehoitajan ollessa sairauden vuoksi tilapäisesti kykenemätön hoitamaan tehtäväänsä ja kunta järjestää hoitoon sijoitetulle korvaavan hoidon, maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio ja kulukorvaus sairastumispäivän jälkeiseltä yhdeksältä arkipäivältä. Perhehoitaja on oikeutettu saamaan sairauspäivärahaa omavastuuajan (sairastumispäivä + 9 arkipäivää) jälkeen verotettavien tulojensa perusteella laskettavan sairausvakuutusväyran suuruisena (Sairausvakuutuslaki 2001/1224). Kulukorvauksesta vähennetään 1/3, jos perhehoidossa oleva henkilö siirretään muualle hoitoon.

Edellytyksenä sairausajan palkkionmaksamiselle on toimiminen perhehoitajana vähintään yhden kuukauden ajan ennen sairasloman alkua.

Mikäli hoito jatkuu perhekodissa perhehoitajan vastuulla sairasloman ajan, on perhehoitaja oikeutettu saamaan sekä sairauspäivärahan, kulukorvauksen ja hoitopalkkion. Kela päättää kuitenkin sairauspäivärahan maksamisesta.

6.4.3 Perhehoitajalle maksettavat korvaukset, kun perhehoito keskeytyy perhehoitajasta riippumattomasta syystä

Jos jatkuvassa perhehoidossa olevan henkilön perhehoito keskeytyy hoitajasta riippumattomasta syystä (esim. hoidettavan sairaalahoito, vierailu omaisten luona), maksetaan perhehoitajalle sekä hoitopalkkio että 2/3 kulukorvausta enintään 30 vrk/vuosi keskeytyksen jälkeen, ellei tilalle tule toista henkilöä perhehoitoon. Tällöin perhehoitajan edellytetään pitävän yhteyttä hoidettavaan ja olevan yhteistyössä hoitopaikan kanssa.

Hoidettavan tulo- ja lähtöpäivää ei lasketa poissaolopäiviksi.

6.4.4 Perhehoitajalle maksettavat korvaukset erinäisissä poikkeustapauksissa

Perhehoitajan osallistuminen perhehoidon vastuuhenkilön kanssa yhteisesti sovittuihin tilaisuuksiin: työnohjaukseen, koulutukseen tai vertaisryhmätoimintaan, ei vaikuta hänelle maksettavan hoitopalkkion ja kulukorvauksen määrään vähentävästi. Perhehoitaja ja perhehoidon vastuuhenkilö sopivat perhehoidossa olevien henkilöiden hoidon järjestämisestä ko. ajalle.

7. PERHEHOITAJAN ELÄKETURVA JA VAKUUTUKSET

Perhehoitajan eläketurva määräytyy peruseläketurvan mukaisesti ja kertyvän eläkkeen suuruus määräytyy hoitopalkkion mukaan. Perhehoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisessa eläkelaisissa (549/2003). Perhehoitaja voi jäädä 60-vuotiaana osa-aikaeläkkeelle ja 63 – 68-vuotiaana eläkkeelle.

Perhehoitajalla on lakisäateinen tapaturmavakuutus (Tapaturmavakuutuslaki 608/48, Perhehoitajalaki 1992). Kaavin kunta vakuuttaa perhehoitajat tehtävässä tapahtuvan tapaturman varalta.

Perhehoidossa olevan henkilön aiheuttamien vahinkojen varalta ei kunnalla/kuntayhtymällä ole vakuutusta.

Perhehoitoon sijoitetuille henkilöille ei ole tapaturman varalta vakuutusta.

8. PERHEHOITAJAN TUKI JA OHJAUS

Kaavin kunnassa on nimetty ikääntyvien perhehoidosta vastaava työntekijä (palveluohjaaja), jonka vastuulla on perhehoitajan tuen ja ohjauksen järjestäminen. Perhehoitajan oikeuksista ja hänen asemaansa koskevista asioista säädetään Perhehoitajalaissa ja niistä sovitaan toimeksiantosopimuksessa.

8.1 Perhehoitajan valmennus, koulutus ja työnohjaus

Perhehoitajien valmennus ja täydennyskoulutus järjestetään seudullisesti yhdessä alueen oppilaitosten kanssa. Täydennyskoulutus voidaan nivota myös muihin sosiaali- ja terveydenhuollon alalla kuntien toimesta järjestettäviin koulutuksiin, joihin osallistumista tuetaan matkakorvauksin.

8.2 Perhehoidon ohjaus- ja valvontakäynnit

Jokaisella perhehoitajalla on tiedossa perhehoidon vastuuhenkilön ja yhteistyötä tekevien avainhenkilöiden yhteystiedot.

Perhehoidon vastuuhenkilö tekee perhehoitokotiin ohjaus- ja tukikäyntejä vähintään kerran vuodessa ja sen lisäksi tarpeen mukaan. Valvontakäynti tehdään vähintään kerran vuodessa.

9. PERHEHOITOON SIJOITETUN ASEMA

9.1 Hoito- ja palvelusuunnitelma

Perhehoidon toteuttamisesta sovitaan hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Perhehoito perustuu aina ikäihmisen tai hänen laillisen edustajansa suostumukseen. Hallinnollisen päätöksen perhehoitoon sijoittamisesta tekee viranhaltija, jolle ao. kunta/kuntayhtymä on tehtävän delegoinut. Hän toimii

myös yhteyshenkilönä. Päätös perustuu aina sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muiden asiantuntijoiden yhteiseen arviointiin. Perhehoitosijoitus valmistellaan siten, että sijoitetulla, hänen omaisillaan ja perhehoitajalla on mahdollisuus tutustua toisiinsa perhehoidon suunnitteluvaiheessa. Hoito- ja palvelusuunnitelmassa sovitaan perhehoidossa olevan henkilön yksityisvarojen hoidosta. Yksityisvarojen hoidossa noudatetaan Kuntaliiton Yleiskirjeen 4/80/2000 ohjetta.

9.2 Perhehoidon asiakasmaksu ja asiakkaan käyttövarat

Pitkäaikaisesta perhehoidosta peritään pitkäaikaisen laitoshoidon mukainen maksu (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 7c § ja asetus 19 §). Maksu voi olla enintään 85 % hoidossa olevan nettokuukausitulosta. Asiakkaan henkilökohtaiseen käyttöön on jäätävä vähintään 99 € kuukaudessa (2013). Pitkäaikaisen laitoshoidon maksutaksaan poiketen tämä käyttövara tulee jäädä myös, kun huomioidaan asiakkaan edellisen vuoden reseptiin perustuvat lääkemenot (asiakkaan omavastuu kuukautta kohti laskettuna). Perhehoitoon sijoitetun käyttövara on tarkoitettu hänen yksityiseen käyttöön hänen toiveensa ja mieltymysten mukaan.

Jos jatkuvassa perhehoidossa oleva on välittömästi ennen perhehoidon alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa ja hänen kuukausitulonsa ovat suuremmat kuin puolison kuukausitulot, maksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella. Perhehoidossa olevalta perittävä maksu voi tällöin olla enintään 42,5 prosenttia edellä mainituin perustein yhteenlasketuista nettokuukausitulosta.

Lyhytaikaisesta perhehoidosta peritään 32,60 €/vrk ja osapäiväisestä perhehoidosta 15 €/vrk. Mikäli lyhytaikaista perhehoitoa järjestetään omaishoitajan vapaan ajaksi, peritään hoidosta asiakkaalta 10,60 €/päivä (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 1992/734).

Jos asiakas siirtyy perhehoidosta suoraan laitoshoitoon, ei perhehoidon asiakasmaksua siirtopäivältä peritä. Jatkuvan perhehoidon asiakkaan kuukausimaksu ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Perhehoidossa olevalta asiakkaalta ei peritä päällekkäin muita avohoidon palvelumaksuja, kuten kotihoidon maksu tai päivätoiminnan maksu.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 11 §:n mukaan asiakasmaksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 1992/734).

9.3 Perhehoidon asiakkaan yksityisvarat ja omaisuusluettelo

Perhehoidon asiakkaan varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti hänelle itselleen tai hänen edunvalvojalleen. Jos asiakkaalla on edunvalvoja, tulee perhehoitajan neuvotella asiakkaan varojen käyttöä koskevista periaatteista edunvalvojan ja perhehoidon vastuuhenkilön kanssa.

Jatkuvan perhehoidon asiakkaan perhehoitokodissa olevasta kiinteästä omaisuudesta on pidettävä omaisuusluettelo. Omaisuusluettelo laaditaan perhehoidon alkaessa ja perhehoitaja päivittää omaisuusluettelo yhdessä edunvalvojan tai perhehoidon vastuuhenkilön kanssa.

10. SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS

Perhehoitajalle voidaan antaa välttämättömät tiedot sosiaalihuollon toimenpiteen toteuttamiseksi (Asiakaslaki 17.4§). Perhehoitajalla on vaitiolovelvollisuus (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000/812), mikä tarkoittaa sitä, että asiakasta koskevia salassa pidettäviä tietoja ei saa ilmaista sivullisille myöskään siltä osin kun ne koskevat muita kun asiakasta itseään. Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus on voimassa myös hoitosuhteen päättymisen jälkeen. Perhehoidossa salassapito- ja vaitiolovelvollisuus koskevat myös hoitajan perheenjäseniä.

Salassa pidettävistä tiedoista voi sivullisille antaa tietoa asiakkaan nimenomaisella suostumuksella tai hänen laillisen edustajansa suostumuksella (edustajalla on laillinen oikeus saada tietoja).

11. ASIAKIRJOJEN SÄILYTTÄMINEN

Perhehoitaja sitoutuu säilyttämään perhehoidettavaa koskevat asiakirjat asiakaskohtaisissa kansioissa perhekodissa lukitussa kaapissa. Perhehoidon päättyessä hoidettavaa koskevat asiakirjat palautetaan sijoittavalle kunnalle/kuntayhtymälle.

12. TOIMINTAOHJEEN VOIMAANTULO

Toimintaohje tulee voimaan perusturvalautakunnan päätöksellä 28.5.2013.